

30.

Katalog:

- kompozicija (čas in prostor)
- sintetična in analitična tehnika
- romantične in realistične prvine

Berilo 2, str.22

JOSIP JURČIČ: DESETI BRAT

Kompozicija (čas in prostor):

Zgodba se dogaja v Jurčičevi rojstni vasi Muljavi ter na gradu Kravjak v okolici Muljave. Povezujeta se grajsko in vaško okolje. Dogaja se v dvajsetih letih 19. stol., ko so na Slovenskem še gospodovali graščaki, ki pa so bili bolj podobni velikim zemljiškim posestnikom kot gospodom iz fevdnih časov.

Sintetična in analitična tehnika:

Sintetična tehnika prikazuje dogajanje tako kot poteka po zaporednjih stopnjah od začetka do konca, zajema daljše časovno obdobje, različna prizorišča in veliko oseb.

Za analitično tehniko je značilno, da se pretekli dogodki razkrivajo kot v analizi. Med samim romanom spoznavamo vzroke današnjega časa oziroma preteklost.

Sintetično – analitični roman:

Analitični ali razpletni roman je v prikazovanju nesrečnega življenja Magdalene Strugove. Mož dr.Kaves jo zapusti s sinom Martinekom (deseti brat), mati zblazni in umre. Razplet tega dela je tragičen.

Sintetični ali razvojni roman pa govori o ljubezni med učiteljem Kvasom in graščakovo hčerjo Manico. Analitično zgodbo govori Martinek pred smrtjo, kajti polbrat Marjan ga težko rani. Stari dr.Kaves oziroma Piškav ugotovi, da je njegov zločin odkrit in za vedno izgine. To omogoči poroko Lovreta in Manice, Marjan pa se poroči z zdravnikovo hčerjo.

Romantične in realistične prvine:

- romantične prvine: - ljubezenska motivika;
- pripovedna tehnika z analitičnim razkritjem (skrivnostna, mračna preteklost);
- zlo je kaznovano in dobro poplačano;
- Krjavljeve zgodbe;
- realistične prvine: - kraj in čas sta točno določena;
- natančen opis oseb;
- celotna zgodba je realistična, ni prisotnih nikakršnih nemogočih pojavov in bitij.

Vsebina odlomka:

Na gradu Slemenice je že vse spalo, le gospodar in njegova žena sta se še pomenkovala o dokaj resnih zadevah. Staršema se zdi čudno, da Maničinega ženina ni več k hiši in zakaj se njuna hči Manica tako čudno vede do njega, saj ne bi mogli najti boljšega ženina zanjo. Očeta je zelo veselilo, ko ga je prosil za Maničino roko, vendar sta se s ženo odločila, da je v poroko ne bosta silila. Oče sumi, da se Manica rada vidi z učiteljem Lovretom Kvasom in svetuje ženi, naj popazi nanju. Oče ima Lovreta rad, vendar, če se karkoli plete med njim in Manico, ga bo na tiho odslovil. Po teh besedah je ugasnil luč, a zaradi skrbi še dolgo ni zaspal. Manica, ki je imela svojo sobo tik ob njuni, je slišala sleherno besedo. Naslednji dan je bilo lepo jutro. Lovre se je sprehajal po vrtu in zagledal na drugem koncu na klopici, kjer je prej pustil knjige, Manico. Pohitel je tja, vendar je ona že odšla, v knjigi pa pustila sporočilo, naj pazi, ker oče in mati nekaj sumita in pazita nanju. Zgodilo se je tisto, česar se je najbolj bal. Že se je videl odhajati s povezano culo...